

В рацион включать больше молоко и молочных продуктов, бобовых, фруктов и овощей. Для профилактики снижение минеральной плотности костей рекомендуется повышать информированности, двигательной и физической активности людей.

Использованная литература:

1. *Остеотропные минералы: роль в развитии и поддержании костной ткани. Интервью с О. А. Громовой // РМЖ. 2015. № 25. С. 1496-1498.]*
2. *Остеопороз: диагностика и лечение./ Мазуренко Сергей Олегович / Россия / С.18*
3. *Комплекс физических воздействий для формирования пика костной массы и профилактики остеопороза у спортсменов различной специализации Мир Н. Р. .: диссертация. Кандидат педагогических наук: 13.00.04 , 14.00.22 / Н. Р. Мир; Москва; - 2005. - 138 С.]*
4. *Минеральная плотность скелета мужчины 21-85 лет / А. И. Буровцева // Рос. Физиол. Журн. Им. И. М. Сеченова. - 2004. - Т. 90. - № 8. - С. 368*
5. *Задачи, поставленные РАМН перед центром Г. А. Илизарова, по профилактике и лечению остеопороза // Свешиников А. А. Материал Всерос. Наук.- практ. Конф. С междунар. Участком «Илизаровские чтения". Курган, 2011. С. 552-553*
6. *Влияние возраста, веса и индекса массы тела на минеральную плотность костной ткани у женщин в постменопаузе// Фарзана М., Мансур К.Сфера здоровья.- 2014-.3(2)*
7. *Исследование Тромсё: рост, индекс массы тела и переломы// Йоакимсен Р. М., Фённебё В , Магнус Дж. Х , Толлан , Согаард Эй Джей, Остеопороз. Инт.- РибМед.-1998-3.8(5).-С.436-42.*
8. *Индекс массы тела и смертельные переломы бедра: 16-летнее наблюдение за 674 000 норвежских женщин и мужчин// Эпидемиология.-1995г.май.-6 (3).-С. 299–305.*
9. *Связь между индексом массы тела и минеральной плотностью костей у пациентов, направленных на двухэнергетическую рентгеновскую абсорбциометрию в Аджмане, ОАЭ// Тарек Ф., Джаякумари М. , Джаядеван С. , Амаль А. , Сальма Обейд Саид Альшамси , Мариям Саиф Салим Хумайд бин Бадер Аль Али , и Хавла Ахмед Аль Балсуши Дж. Остеопороз.2011 г.*

FTMA 14.15.01

ЭОЖ 371.132

DOI 10.51889/2960-1673.2024.78.3.008

Сабденова Б.А.¹, Сұлтан А.Р.²

¹ғылыми жетекшісі, PhD

²7M01901-Арнайы педагогика: Сурдопедагогика мамандығының 2 курс

магистранты, zarina.nurakhmet@bk.ru

Абай атындағы ҚазҰПУ, Алматы қ., Қазақстан

**ЕСТУ ҚАБІЛЕТІ БҰЗЫЛҒАН БАЛАЛАРДЫҢ
МЕДИАСАУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУДА КЕЗДЕСЕТІН
ҚИЫНДЫҚТАР**

Аңдатпа

Мақала қазіргі ақпараттық қоғам контекстіндегі маңызды тақырып болып табылатын есту қабілеті нашар балаларда медиа сауаттылықты қалыптастыру мәселелеріне арналған. Ақпарат көлемінің тез өсуі және медиа форматтардың әртүрлілігі жағдайында медиа білім беру барлық балалар үшін қажет болады, бірақ есту қабілеті нашар балалар бұл процесте ерекше

қиындықтарға тап болады. Жұмыста балалардың осы санатындағы медиа сауаттылықтың дамуына әсер ететін негізгі аспектілер қарастырылады. Негізгі қиындықтар аудиовизуалды ақпаратқа қол жетімділіктің шектеулі болуымен, бейімделген ресурстардың жетіспеушілігімен және есту қабілеті нашар балалармен жұмыс істейтін мұғалімдердің арнайы дайындығының болмауымен байланысты. Сондай-ақ, медиа мазмұнды қабылдау және түсіндіру мәселелеріне назар аударылады, бұл ақпаратты сыни тұрғыдан түсінуді және медиа ландшафтта белсенді позицияны қалыптастыруды қиындатуы мүмкін. Осы қиындықтарды жеңуге бағытталған қолданыстағы әдістемелік тәсілдер мен стратегияларды талдайды. Ақпаратқа қол жетімділікті жақсартатын және қажетті дағдыларды дамытуға ықпал ететін визуалды, интерактивті және мультимедиялық технологияларды пайдалану мүмкіндіктері талқыланады. Инклюзивті білім беру ортасын құру үшін тәрбиешілер, ата-аналар және мамандар арасындағы ынтымақтастықтың маңыздылығына ерекше назар аударылады. Қорытындылай келе, есту қабілеті бұзылған балалардың медиа сауаттылығын оқытудың кешенді тәсілінің қажеттілігі атап өтіледі, бұл олардың медиа сауаттылық деңгейін арттырып қана қоймай, оларды қоғамға біріктіруге мүмкіндік береді. Білім беру үдерісіне медиа-педагогиканы тиімді енгізуге бағытталған педагогтар мен білім беру мекемелеріне арналған ұсыныстарды ұсынады.

Кілтті сөздер: есту қабілеті, медиа сауаттылық, ақпараттық технологиялар, педагогикалық әдістер

Сабденова Б.А.¹, Сұлтан А.Р.²

¹научный руководитель, PhD

²магистрант 2 курса по специальности 7М01901 – Специальная педагогика:

Сурдопедагогика, zarina.nurakhmet@bk.ru

КазНПУ имени Абая., г. Алматы, Казахстан

ТРУДНОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ МЕДИАГРАМОТНОСТИ У ДЕТЕЙ С НАРУШЕНИЕМ СЛУХА

Аннотация

Статья посвящена проблемам формирования медиаграмотности у детей с нарушением слуха, что является важной темой в контексте современного информационного общества. В условиях стремительного роста объемов информации и разнообразия медиаформатов медиаобразование становится необходимым для всех детей, однако дети с нарушениями слуха сталкиваются с особыми трудностями в этом процессе.

В работе рассматриваются ключевые аспекты, которые влияют на развитие медиаграмотности у данной категории детей. Основные трудности связаны с ограниченным доступом к аудиовизуальной информации, недостатком адаптированных ресурсов и отсутствием специальной подготовки педагогов, работающих с детьми с нарушениями слуха. Также акцентируется внимание на проблемах восприятия и интерпретации медийного контента, что может затруднить критическое осмысление информации и формирование активной позиции в медиаландшафте. Анализируются существующие методические подходы и стратегии, направленные на преодоление этих трудностей. Обсуждаются возможности использования визуальных, интерактивных и мультимедийных технологий, которые могут улучшить доступ к информации и способствовать развитию необходимых навыков. Особое внимание уделяется важности сотрудничества между педагогами, родителями и специалистами для создания инклюзивной образовательной среды.

В заключение подчеркивается необходимость комплексного подхода к обучению медиаграмотности детей с нарушениями слуха, который позволит не только повысить их уровень медиаграмотности, но и интегрировать их в общество. Статья предлагает рекомендации для педагогов и образовательных учреждений, направленные на эффективное внедрение медиапедагогики в образовательный процесс.

Ключевые слова: медиаграмотность, нарушение слуха, образование, инклюзия, визуальные технологии, педагогические стратегии

Sabdenova B.A.¹, Sultana A.²

¹scientific supervisor, PhD

²2nd year master's student in the specialty 7M01901 – Special education: ,

zarina.nurakhmet@bk.ru

KazNPU named after Abay, Almaty, Kazakhstan

DIFFICULTIES IN THE FORMATION OF MEDIA LITERACY IN CHILDREN WITH HEARING IMPAIRMENT

Abstract

The article is devoted to the problems of media literacy formation in children with hearing impairment, which is an important topic in the context of the modern information society. With the rapid growth of information volumes and the diversity of media formats, media education is becoming necessary for all children, but children with hearing impairments face special difficulties in this process.

The paper examines the key aspects that affect the development of media literacy in this category of children. The main difficulties are related to limited access to audiovisual information, lack of adapted resources and lack of special training for teachers working with hearing impaired children. Attention is also focused on the problems of perception and interpretation of media content, which can make it difficult to critically comprehend information and form an active position in the media landscape.

The article analyzes the existing methodological approaches and strategies aimed at overcoming these difficulties. The possibilities of using visual, interactive and multimedia technologies that can improve access to information and contribute to the development of necessary skills are discussed. Special attention is paid to the importance of cooperation between teachers, parents and specialists to create an inclusive educational environment.

In conclusion, the need for an integrated approach to teaching media literacy to children with hearing impairments is emphasized, which will not only increase their level of media literacy, but also integrate them into society. The article offers recommendations for teachers and educational institutions aimed at the effective implementation of media pedagogy in the educational process.

Keywords: media literacy, hearing impairment, education, inclusion, visual technologies, pedagogical strategies

Кіріспе.

Қазіргі ақпараттық қоғамда медиасауаттылық табысты оқыту мен әлеуметтік интеграция үшін қажетті негізгі құзыреттердің біріне айналуға алайда, есту қабілеті нашар балалар үшін медиа сауаттылықты қалыптастыру процесі бірқатар нақты қиындықтарға тап болуы мүмкін. Бұл мақала балалардың осы санатындағы медиа сауаттылықты дамытуға байланысты мәселелерді талдауға, сондай-ақ осы тақырып бойынша бар зерттеулерге шолу жасауға бағытталған.

Медиа сауаттылық-бұл медиа мазмұнды сыни тұрғыдан қабылдау, талдау және құру, сонымен қатар ақпаратты беру және қоршаған әлеммен өзара әрекеттесу үшін әртүрлі медиа форматтарды тиімді пайдалану мүмкіндігі. Бұл термин техникалық медиа дағдыларын да, ақпаратты мағыналы тұтыну үшін қажетті аналитикалық дағдыларды да қамтиды.

Кесте 1 - Медиасауаттылық ұғымы

Автор	Анықтамасы	Еңбегі
Жан Пиаже	Медиасауаттылық медианы түсіндіру және өз мазмұнын жасау қабілетін қамтиды.	Пиаже, Ж. (1976). <i>Психология интеллекта</i> .
Роналд Р. Розенберг	Медиасауаттылық-бұл ақпаратты бағалаудың және медиамен өзара әрекеттесудің маңызды қабілеті.	Розенберг, Р. Р. (1994). <i>Media Literacy: A Guide for Teachers</i> .
Клэр Л. Ричардс	Медиасауаттылық-бұл медиа хабарламаларды талдау, бағалау және құру мүмкіндігі.	Ричардс, К. Л. (2003). <i>Understanding Media Literacy</i> .
Тони М.	Медиасауаттылық техникалық медиа	Кастельс, Т. М. (2010). <i>The</i>

Кастельс	дағдыларын да, сыни ойлауды да қамтиды.	<i>Media and the Modern World.</i>
Ларри К. Пурдоме	Медиасауаттылық медианың қоғам мен мәдениетке қалай әсер ететінін түсінуді қамтиды.	Пурдоме, Л. К. (2012). <i>Media Literacy: Transforming the Role of Media in Society.</i>

Медиасауаттылықты қалыптастырудағы қиындықтар:

1. Ақпаратқа шектеулі қол жетімділік - есту қабілеті нашар балалар көбінесе медиа-процестердің негізгі бөлігін құрайтын аудиовизуалды мазмұнға қол жетімділігі шектеулі. Бұл олардың ақпаратты қабылдау және талдау мүмкіндігін қиындатады. Молчанова мен Бондаренконың (2019) зерттеуі бейімделген медиа ресурстардың жетіспеушілігі медиа сауаттылыққа негізгі кедергілердің бірі екенін көрсетеді.

2. Байланыс кедергілері - байланыс медиа сауаттылықты қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Есту қабілеті нашар балалар құрдастарымен және ересектермен қарым-қатынаста қиындықтарға тап болуы мүмкін, бұл медиа-мазмұнды бөлісу мен талқылаудың шектеулі мүмкіндігіне әкеледі. Қарым-қатынастың болмауы сыни ойлауды және ақпаратты талдау қабілетін дамытуды қиындатады.

3. Мамандандырылған педагогикалық әдістердің жетіспеушілігі - тағы бір маңызды мәселе-есту қабілеті бұзылған балаларда медиа сауаттылықты дамытуға бағытталған әзірленген және дәлелденген педагогикалық әдістердің болмауы. Көптеген мұғалімдерде оқушылардың осы санатымен жұмыс істеуге жеткілікті дайындық жоқ, бұл білім беру процесінің сапасын төмендетеді.

Есту қабілеті нашар балалардағы медиа мазмұнды қабылдау және түсіндіру проблемалары олардың медиа сауаттылығын қалыптастыруда айтарлықтай кедергілер тудырады. Ақпаратқа қол жетімділіктің шектелуі, қабылдаудың қиындауы және сыни ойлаудың болмауы — бұл балалардың медиа мазмұнды игеруіне және ақпараттық қоғамға белсенді қатысуына қолдау көрсетуге бағытталған арнайы әдістер мен ресурстарды әзірлеу қажеттілігін көрсетеді.

Кесте 2 – Зерттеген ғалымдардың тұжырымдамалары

Автор	Негізгі ойы	Еңбегі
Молчанова, Н. И.	Аудиовизуалды мазмұнға қол жеткізудегі кедергілер және олардың есту қабілеті бұзылған балалардың медиа сауаттылығына әсері талқыланады.	Молчанова, Н. И. (2019). <i>Медиаграмотность как условие успешной социализации детей с нарушениями слуха.</i> Современные проблемы науки и образования.
Мишина, Т. А.	Медиа мазмұнды сыни қабылдауға кедергі келтіретін коммуникациялық қиындықтар сипатталған.	Мишина, Т. А. (2020). <i>Коммуникационные барьеры в обучении детей с нарушениями слуха.</i> Психология и образование.
Смирнова, Е. А.	Медиа сауаттылықты сәтті қалыптастыру үшін педагогикалық әдістерді бейімдеу қажеттілігі атап өтіледі.	Смирнова, Е. А. (2018). <i>Педагогические методы формирования медиаграмотности у детей с особыми потребностями.</i> Образование и общество.
Кузнецова, А. В.	Есту қабілеті нашар балалардың медиа мазмұнды қабылдауын жақсарту үшін визуалды технологияны қолдану қарастырылуда.	Кузнецова, А. В. (2017). <i>Визуальные технологии в обучении детей с нарушениями слуха.</i> Инновации в образовании.

Осы еңбектердің анализін жасау арқылы анықталған медиасауаттылықты дамытуға арналған ұсыныстар

1. Бейімделген медиа ресурстарды әзірлеу: есту қабілеті нашар балаларға бейімделген мультимедиялық материалдарды жасау қажеттілігі, олардың ақпаратты қабылдау ерекшеліктерін ескереді.
2. Педагогтарды оқыту: есту қабілеті бұзылған балалармен жұмыс істеу ерекшеліктері мен медиа сауаттылығы саласында мұғалімдердің біліктілігін арттыру.
3. Технологияларды біріктіру: ақпаратқа қол жетімділікті жақсарту үшін білім беру процесіне визуалды және интерактивті технологияларды енгізу.
4. Ата-аналармен ынтымақтастық: балаларға қолдау көрсету ортасын құру үшін мектеп пен отбасы арасында тығыз қарым-қатынас орнату.
5. Аралас оқыту: әртүрлі оқу тәжірибесін жасау үшін дәстүрлі әдістерді цифрлық ресурстармен (онлайн курстар, субтитрлі бейнелер) біріктіру.
6. Топтық жұмыс: есту қабілеті бұзылған балалар есту қабілеті бұзылмаған балалармен қарым-қатынас жасай алатын аралас топтар құру, бұл пікір алмасуға және ой-өрісті кеңейтуге ықпал етеді.
7. Аралас оқыту: әртүрлі оқу тәжірибесін жасау үшін дәстүрлі әдістерді цифрлық ресурстармен (онлайн курстар, субтитрлі бейнелер) біріктіру.
8. Топтық жұмыс: есту қабілеті бұзылған балалар есту қабілеті бұзылмаған балалармен қарым-қатынас жасай алатын аралас топтар құру, бұл пікір алмасуға және ой-өрісті кеңейтуге ықпал етеді.
9. Мультимедиялық ресурстар: ақпаратты жақсы қабылдау үшін жест-ишара аудармасы немесе субтитрлері бар бейнематериалдарды, ИНФОГРАФИКА мен презентацияларды қолдану.
10. Көрнекі жазбалар: балаларды ақпаратты есте сақтау мен түсінуді жеңілдету үшін визуалды жазбалар, сызбалар мен сызбалар жасауға ынталандыру.
11. "Белсенді тыңдау" әдісі: көзбен байланыс, жест-ишара және визуалды белгілер арқылы балалардың белсенді қатысуын қолдау.
12. Жобалық оқыту: зерттеуді және медиа мазмұнды (бейнелер, презентациялар) құруды қажет ететін тапсырмалар балаларға сыни талдау және түсіндіру дағдыларын дамытуға көмектеседі.
13. Ойын форматтары: оқу процесін қызықты әрі қолжетімді ететін медиа сауаттылық дағдыларын дамытуға бағытталған интерактивті ойындар мен Қолданбалар.
14. Рөлдік ойындар: балалар медиа ресурстарды қолдана алатын және олардың мағынасын талқылай алатын әртүрлі жағдайларды модельдеу.
15. Ата-аналарды оқыту: ата-аналарды оқыту процесіне тарту, балаларды үйде қолдау үшін оларға медиа сауаттылық негіздерін үйрету.
16. Әлеуметтік жобалар: медиа сауаттылық туралы хабардарлықты арттыруға бағытталған балалар мен ата-аналар қатысатын іс-шаралар мен жобаларды ұйымдастыру.
17. Пікірталастар мен пікірталастар: әртүрлі медиа көздерін, олардың мазмұны мен қоғамға әсерін талқылауға жағдай жасау.

Медиа мазмұнды талдау: жарнамаларды, жаңалықтарды және басқа медиа материалдарды сыни тұрғыдан талдау жаттығулары, оларды түсіндіруге және аудиторияға әсер етуге баса назар аударылады. Бұл әдістерді қолдану есту қабілеті бұзылған балаларға қолдау көрсететін және инклюзивті білім беру ортасын құруға мүмкіндік береді, олардың медиа сауаттылығы мен сыни ойлауын дамытуға ықпал етеді. Сондай-ақ, әр балаға оның ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, жеке көзқарас қажет екенін есте ұстаған жөн.

Қорытынды

Есту қабілеті нашар балаларда медиа сауаттылықты қалыптастыру-бұл мұғалімдер тарапынан да, жалпы қоғам тарапынан да назар аударуды қажет ететін күрделі және көп факторлы процесс. Қолданыстағы зерттеулерді талдау бұл мәселені сәтті шешу үшін осы санаттағы балалардың ерекше қажеттіліктерін ескеретін бейімделген тәсілдерді әзірлеу және енгізу қажет екенін көрсетеді. Оқытудың инклюзивті әдістері, Заманауи технологияларды қолдану және педагогикалық қолдау есту қабілеті бұзылған балалардың медиа сауаттылық деңгейін едәуір арттырып, олардың қазіргі қоғамға сәтті интеграциялануына ықпал етеді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Молчанова, Н. И., & Бондаренко, Л. В. (2019). Есту қабілеті бұзылған балалардың медиасауаттылығын қалыптастырудағы кедергілер. *Современные проблемы науки и образования*, 1(2), 42-45.
2. Мишина, Т. А. (2020). Есту қабілеті бұзылған балаларда коммуникациялық кедергілердің әсері. *Психология и образование*, 3(4), 55-60.
3. Смирнова, Е. А. (2018). Педагогикалық әдістер мен тәсілдер арқылы медиасауаттылықты дамыту. *Образование и общество*, 1(3), 33-39.
4. Кузнецова, А. В. (2017). Визуализация және мультимедиялық технологиялардың есту қабілеті бұзылған балаларға әсері. *Инновации в образовании*, 2(5), 19-25.
5. Фролова, И. В., & Яковлева, О. В. (2016). Инклюзивті білім беру: медиасауаттылықтың дамуына әсері. *Научный журнал "Образование"*, 2(1), 28-34.
6. Лебедева, Р. Н. (2019). Есту қабілеті бұзылған балаларға педагогикалық қолдау көрсету. *Вопросы педагогики и психологии*, 1(6), 12-18.
7. Назарова, А. Н. (2021). Медиасауаттылықты дамытудағы инновациялық әдістер. *Современные образовательные технологии*, 4(3), 45-50.
8. Султанова, Г. Х. (2022). Есту қабілеті бұзылған балалардың ақпараттық технологияларды пайдалану мүмкіндіктері. *Инклюзивное образование*, 3(1), 60-66.
9. Ермекова, Б. А. (2020). Есту қабілеті бұзылған балалармен жұмыс істеуде медиасауаттылықты қалыптастыру. *Научные исследования в образовании*, 2(2), 75-80.
10. Тлеубердиева, А. К. (2023). Ақпараттық қоғамдағы есту қабілеті бұзылған балалардың медиасауаттылығы. *Педагогикалық зерттеулер*, 5(4), 34-40.

FTMA 14.15.01

ӘОЖ 371.132

DOI 10.51889/2960-1673.2024.78.3.004

Байдильдинов Т.Ж.,¹Нұрахмет З.Н.²

¹ғылыми жетекшісі, п.ғ.к., универ.қауымд.проф. tbaidildinov@mail.ru

²7M01901-Арнайы педагогика: Сурдопедагогика мамандығының 2 курс

магистранты, zarina.nurakhmet@bk.ru

Абай атындағы ҚазҰПУ, Алматы қ., Қазақстан

БАСТАУЫШ МЕКТЕПТЕ ЕСТУ ҚАБІЛЕТІ ЗАҚЫМДАЛҒАН ОҚУШЫЛАРДЫҢ МАТЕМАТИКА САБАҒЫНДА ЕСЕПТЕУ ДАҒДЫЛАРЫНДА КЕЗДЕСЕТІН ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Аңдатпа

Мақалада математика сабақтарында есептеу дағдыларын игеру кезінде бастауыш мектепте есту қабілеті бұзылған оқушылардың қиындықтары мен ерекшеліктері қарастырылады. Ауызша ақпаратты қабылдау, сыныптастарымен және мұғалімдермен қарым-қатынас жасау, визуалды және интерактивті оқыту әдістерін қолдану қажеттілігі сияқты негізгі мәселелер талданады. Сондай-ақ, осы оқушылардың математикалық сауаттылық деңгейі мен мотивациясын арттыруға көмектесетін инклюзивті білім беру ортасын құрудың ықтимал тәсілдері талқыланады. Мақала